

ماگماتیسیم آداکیتی پرسیلیس بعد از ائوسن در منطقه مقیسه) جنوب غرب سبزوار)

فاطمه فتح آبادی(*)، دانشجوی کارشناسی ارشد پترولوژی دانشگاه صنعتی شاهرود، fath_fatemeh@shahroodut.ac.ir
حبیب الله قاسمی، دکتری پترولوژی، عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شاهرود، h-ghasemi@shahroodut.ac.ir
محمود صادقیان، دکتری پترولوژی، عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شاهرود، sadeghain@shahroodut.ac.ir
خدیجه جمشیدی، دانشجوی دکتری پترولوژی دانشگاه صنعتی شاهرود، khj.jamshidi@yahoo.com

چکیده:

رخنمون‌های متعددی از گنبد‌های آداکیتی پرسیلیس با ترکیب ریولیت، داسیت، تراکی داسیت، تراکی آندزیت و آندزیت، متعلق به محدوده زمانی ائوسن فوقانی تا پلیوسن در نوار افیولیتی شمال غرب - غرب سبزوار گزارش شده است. در ۲۵ کیلومتری جنوب این نوار افیولیتی نیز تعدادی گنبد آداکیتی در محدوده روستاهای مهرآباد تا مقیسه رخنمون دارند که تاکنون مورد مطالعه قرار نگرفته‌اند. ترکیب این سنگ‌ها داسیت و ریولیت بوده، دارای بافت‌های متنوع آفانیستیک پورفیری، میکرولیتی پورفیری، غربالی و تراکیتی هستند. ماگمای سازنده این سنگ‌ها ماهیت آهکی - قلیایی و پرآلومین شاخص کمان‌های آتشفشانی را دارد. در نمودارهای تقسیم‌بندی سنگ‌های آداکیتی، این سنگ‌ها در گروه آداکیت‌های پرسیلیس (HSA) واقع می‌شوند. نمودارهای چندعنصری بهنجار شده به مورب، گوشته اولیه و کندریت، بیانگر غنی‌شدگی این سنگ‌ها از عناصر نادر خاکی سبک و لیتوفیل بزرگ یون (LILE) و تهی‌شدگی آن‌ها از عناصر نادر خاکی سنگین (HREE) می‌باشد. تهی‌شدگی شدید از عناصر با شدت میدان بالا (HFS) مانند Nb و P، Ti که از ویژگی‌های شاخص محیط‌های کمانی است، نیز در این سنگ‌ها دیده می‌شود.

واژه های کلیدی: آداکیت، ماگماتیسیم، بعد از ائوسن، مقیسه، سبزوار.

مقدمه :

منطقه مقیسه واقع در جنوب غرب سبزوار، بخشی از زون ایران مرکزی است که در ۵۰ کیلومتری شهر سبزوار و در محدوده‌ی روستاهای مهرآباد تا مقیسه با مختصات جغرافیایی $36^{\circ}08'08''$ تا $36^{\circ}11'46''$ عرض شمالی قرار گرفته است (شکل ۱). جاده آسفalte شاهرود-سبزوار و راه شوسه نامن-مقیسه، راههای دسترسی به این منطقه می باشند. فعالیت‌های ماگمایی سنوزوئیک باعث ایجاد حجم بالایی از سنگ‌های آذرین با ماهیت عمدتاً آهکی-قلیایی و متآلومین در شمال و شمال شرق ایران (کمان ماگمایی سبزوار) شده است که همواره مورد توجه زمین شناسان مختلف بوده است. لیکن در سالهای اخیر، بررسی‌های ژئوشیمیایی دقیق سنگ‌های آذرین بعد از ائوسن در منطقه شمال شرق ایران، منجر به شناسایی و گزارش برخی از آن‌ها به عنوان سنگ‌های آداکیتی مرتبط با فروانش نفوتیس در کمان ماگمایی سبزوار و جنوب قوچان شده است (صالحی نژاد، ۱۳۸۷؛ دهنوی، ۱۳۸۸؛ قاسمی و همکاران، ۱۳۸۹).